

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Verborvm Significatione. Titvlvs XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

absolutionis beneficium, à quibusvis sententis consequuntur, in iungitur, ut ordinatorum suorum, vel aliorum quorumlibet suscepturi poenitentiam, ab eisdem se conspicui representent, & passim injuriam, seu iis, quibus propter hoc obligati existunt, satisfactionem exhibeant competentem: si hæc quum primum commodè poterunt, non curaverint adimplere.

CAP. XXIII.

Si percussorem in clericum sine meo mandato, ræmen nomine meo factam, ratam habeam, excommunicatus sum: secus si meo nomine non sit facta. Ioannes Andr.

Idem.

Cum quis absq; tuo mandato manus inicit a in clericum tuo nomine violentas, si hoc ratum habueris, excommunicationem latam à canone incunctanter incurris: cum rati habitio retrahatur, & mandato debeat comparari. Si verò injectio eadem tuo nomine non sit facta, tunc licet pecces ratam habendo eandem, non tamen propter hoc excommunicationis ullius vinculo innodaris. Cum quis eorum habere nequeat, quod eius nomine non est gestum.

CAP. XXIV.

Tempore interdicti etiam sani ad poenitentiam admittuntur: nisi sint excommunicati, qui non nisi in mortis articulo admittuntur: vel nisi causam dederint interdicti, qui non admittuntur, nisi satisfecerint, vel causam prout possunt. Item illo tempore missæ & alia divina officia sub pena distributionum, sicut prius, in ecclesiis celebrantur: Janus clausis: plane sine excommunicatione & interdicti, & sonitu campanarum, & quæ in anno alie cum campanis & Janus aperti celebrare possunt, & exclusi excommunicati interdicti admittuntur: ita tamen quod hi propter quorum excessum latum est, non appropinquent altari. In cæteris servandum est interdictum. Et revocata sani privilegia, ultra id quibuscumque concessa, hæc dicit, Ioannes Andr.

Idem.

Alma mater ecclesia plerumque nonnulla rationabili ter ordinat & consulte, quæ suadente subditorum utilitate, postmodum consultis, ac rationabilibus revocat, & in meliusve commutat. Sanè à nostris dudum fuit prædecessoribus constitutum, ut in terris seu locis ecclesiastico suppositis interdicto, nulla (certis casibus & sacramentis exceptis) divina celebrantur officia, vel ministrantur ecclesiastica sacramenta. Quia verò ex distinctione huiusmodi statutorum excessit indevotio populi, pullulant hæreses, & infinita pericula animarum insurgunt, ac ecclesiis sine culpa earum debita obsequia subtrahuntur: cum fratribus nostris deliberatione habita super his diligenter concedimus, quod tempore interdicti ab homine, vel à iure prolato, non tantummodo morientes, sed & etiam viventes, tam sani etiam quam infirmi, ad poenitentiam (quæ propter poenitentiam & facilitatem hominum ad peccandum, sanè necessaria est) licite admittantur dum tamen excommunicati non fuerint, quos admitti præterquam in mortis articulo nolumus ad eandem. Illis etiam propter quorum culpam, dolum vel fraudem lata est sententia interdicti, vel qui ad perpetrandum delictum, cuius occasione ipsum interdictum est latum præbuerunt auxilium, consilium vel favorem: nisi de ipso delicto (si sint tales, quod id facere valeant) prius satisfecerint, vel de satisfaciendo idoneam dederint cautionem, aut si satisfacere nequeunt, vel hu-

iusmodi cautionem præstare juraerint, quod quum poterunt satisfaciant: & ad satisfactionem huiusmodi per eum, vel per eos qui facere ipsam debent & possunt præstandam dabunt consilium, & auxilium, ac iuxta posse suum fideliter laborabunt: non est poenitentia beneficium aliquatenus concedendum. Nec tunc etiam quoad istos vel alios, qui circa hoc minimè deliquerunt (ubi civitas vel locus alius, seu universitas interdicti existunt) faciendæ est relatio interdicti, sed est eis solummodo injungenda poenitentia salutaris. Adicimus præterea, quod singulis diebus in ecclesiis & monasteriis missæ celebrentur, & alia dicuntur divina officia sicut prius: submissa tamen voce & Janus clausis, excommunicatis ac interdictis exclusis, & campanis etiam non pulsatis. Et tam canonici, quàm clerici ecclesiarum, in quibus distributiones quotidianæ illis, qui horis interdicti canonicis tribuuntur, si ad officia non venerint supra dicta, distributiones easdem amittant: sicut interdicti perderent non extante, si divinis officiis non adessent. In festivitibus verò natalis Domini, Pasche, ac Pentecostes, & assumptionis virginis gloriose, campanæ pulsantur, & Janus apertis alta voce divina officia solenniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admittis: quibus ob reverentiam dictarum solennitatum (ut ipsi ad humilitatis gratiam, & reconciliationis affectum a facilius inclinentur) præfatis diebus participationem permittimus divinorum: sic tamen quod illi, propter quorum excessum interdictum huiusmodi est prolatum, altari nullatenus appropinquent. Cæteris, quæ circa observationem interdictorum à nostris sunt prædecessoribus instituta, in suo robore duraturis: non obstantibus quibusvis privilegiis, ecclesiis, monasteriis, ordinibus, religionibus, seu personis ecclesiasticis, secularibus, vel regularibus, exemptis & non exemptis, sub quavis forma vel expressione verborum ab Apostolica sede concessis, quæ contra tenorem præsentis constitutionis nullis volumus suffragari, cum quibuslibet tam secularibus, quàm regularibus sufficere debeat, ut tempore interdicti modo præmissis diebus celebrent supra dictis.

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Declarat hic Innocentius quod significet verbum privilegii: respicitur vox in propriis filiis ecclesie Romanæ: & qui locus dicatur esse desertus, hoc dicit, Ioannes Andr.

Innocentius quartus.

Veniens & infra. Per illa verba privilegii: in speciales & proprios ecclesie Romanæ filios vos recepimus: dictos fratres exemptos non intelligi, & ipsos ex illo in proprios ejusdem ecclesie filios fuisse receptos, quod ab alio quàm à Romano Pontifice, vel legato ab ejus latere b destinato, interdicti vel excommunicati à quoquam non valeant, declaramus. Illum locum desertum in præmissis intelligimus, qui non habitatus penitus, neque cultus fuerit, vel ultra memoriam hominum, secundum indulgentiam Lucii est sub Saracenorum potestate detentus: censes ecclesias in talibus desertis locis, à fratribus ipsis constitutas, seu etiam construendas, in eo plena libertate gaudere: ut secundum indulgentiam Lucii,

a ad effectum. b Per, de Andruv. negat per hunc text. probari, legatos cognoscere posse de causis exemptorum, quia hic est privilegium non jus commune. Non a quoque dicitur ordinari, qui exempti non iudicant, not. sub de offi. leg. translatione. Fon.

H h h 3

a alit. injecerit. b ab alio. c Vid. l. r. C. de cad. sol. ubi dicit Bald. quod sicut medicus servationem tempora alterat medicina, ita legislator leges. Font. d aliter, ita: sed & arvenas. e Nam in mortis articulo nulla est casuum reservatio: atque deo omnes sacerdotis quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt, ita Concil. Trident. sess. 4. cap. 7. de casuum reservatione.

nihil ab ipsis legis diocesanae nomine valeat per Episcopos exigere: quae (secundum privilegium Alexandri) non possint interdico, seu excommunicatione suppungi: quas in locis huiusmodi dicti fratres habeant potestatem (petita à sede apostolica licentia) construendi, easque cum suis plebibus per suos clericos idoneos gubernent, qui ratione plebium examinandi Episcopis praesententur: ut ab eis curam recipiant animarum, cum plebes Episcopis sint subiectae. Ceterum dicti fratres decimas de laboribus & novalibus suis, quos propriis manibus aut sumptibus excolant, aut aliis bonis sibi à Deo praestitis, conventibus clericorum ordinis sui (à quibus quarta vel tertia nullatenus exigatur) cum integritate persolvant: salva moderatione concilii generalis.

In aliis eorum possessionibus iure communi, seu quolibet alio ecclesiarum parochialibus, diocesano Episcopo reservato: Per declarationem autem huiusmodi nolumus defensionibus aliis, seu iuribus partium derogari.

CAP. II.

Declarat manifestum & evidens esse synonyma, & idem significare, quoad casum decreti. de elect. Ioan. And.

Nicolaus tertius a.

Constitutionem felicis recordationis Gregorii Papae praedecessoris nostri editam in concilio Lugdunen. ut si forte inter cetera quae obijciuntur electo, aut postulato, seu aliis promovendo ad aliquam dignitatem, evidentem scientiae, vel alium personae defectum opponi contingat, de illo primitus cognoscatur: & si opponentem inventum fuerit destitui veritate, à causa illius prosecutione totaliter sit exclusus, & aliis puniatur, ac si in obectorum probatione omnium defecisset: in illo, qui manifestum defectum in visu, auditu, & aliis corporis sensibus, nec non & in memoria, & etiam intellectu opponit electo, locum habere: ac quod ad intentionem constitutionis ipsius, manifestum & evidens, idem supponere declaramus.

Declarat confiratores & conjuratores, qui iurati erunt & statuerunt de non recipiendo aliquem in canonicum ad mandatum Papae, donec possint resistere. Ioan. And.

Ceterum canonicos cujuscumque ecclesiae, qui statutum fecerunt solemniter, & juramento firmarunt, quod ecclesiam suam & se ipsos contra omnes impetrantes canonicarum ipsius ecclesiae defenderent, usque ad jus vel sententiam, quantum possent, ad iudicium domini Papae, vel specialis mandati ejusdem: & quod communibus expensis, ac eum procuratorio sigillo capituli sigillato eadem defensio fieret: & quod, quandiu aliquis de canonicis ejusdem ecclesiae defensionem huiusmodi, & oppositionem vellent praedicto modo subire, alii canonici non possent nec deberent recipere in canonicum, nec habere pro canonico in capitulo, vel extra capitulum impetranterem: conspiratores & conjuratores contra sanctam Romanam ecclesiam, ac libertatem, obedientiam & auctoritatem ipsius decernimus, & eosdem tanquam conspiratores ac conjuratores secundum sanctiones canonicas puniendos.

Statutum de non recipiendo aliquem ad Papae mandatum, multis ex causis est detestabile & illicitum. h. d.

Statutum quoque ipsum (quod capitulo praelibato & singulis ejus personis libertatem, obedientiam eidem ecclesiae Romanae debitam exhibendi saltem usque ad sententiam, & pontificum Romanorum iudicium, seu speciale mandatum, liquido interdicit, promptum futurorum gravaminum & expensarum discrimen ingerens, contra legitimas sanctiones laudabile votum execrantium lites vetat, injustam litem movere compellit, iniquae controversiae, seu liti cedenao, bonam

a In plerisque antiquis codicibus, etiam impressis ita: Nicolaus quartus. b al. corporei, c al. & pontifici & Romani, &c.

fidem seu conscientiam agnoscere prohibet, & ad peccandum conspirationem & conjurationem continere contra libertatem & auctoritatem sanctae Apostolicae manifeste, ac aliis detestabile, profrusque illicitum reputamus.

CAP. III.

Constituto amplissima penes curias delationis habitamine circa divi Francisci regulam contingere possunt: praesertim si fratres minores (quos corrigere vocant) illius regulae professores sint ad omnia evangelica consilia obligati. Et utrum aliquod proprium habere, & pecuniam recipere, legatarij sibi relicta agere valeant: cum multi alii ambiguntur hic laudantur resoluti.

Idem.

Exiit qui seminaria seminare semen suum. De sancto Patris in mundum, veste scilicet humanitatis institutus Dei filius Iesus Christus, verbum evangelium futurus in singulos probos & reprobos, insipientes & ignaros, studiosos & desides, & iuxta prophetam colonus futurus, in terram senem suam doctrinam evangelicam sine delictu dispersit in omnes, qui omnia tracturus ad se, omnes salvare venerat: qui tandem testificatus Deo patri pro salute omnium in redemptionis humanae precium immolavit. Licet autem hoc semen in singulos communicativa Dei charitate dispersum, aliud ceciderit secus viam, super corda scilicet damnatorum suggestionibus pervia: aliud supra petram, tertia scilicet nullo fidei vomere penetrata: aliud inter spinas corda scilicet hominum divinarum sollicitudinibus liberata. Et ideo unum pravis affectibus concultatum, aliud aridum, quia gratiae carebat humore, reliquum vero legitur inordinatis sollicitudinibus suffocatum. Aliud tamen mire cor & docile, terra bona, susceptivum est minorum fratrum mitis & docilis in pauperum humilitate per alium Christi confessorum Franciscum radicata religio: qui ex illo vero semine germana gemmen illud, per regulam ipsius in filios, quos sibi Deo per suum ministerium in observatione evangelii generavit. Illi sunt filii, qui docente Iacobov verbum aeternum Dei filium, institum humanae naturae in hoc virginali utero, potens salvare animas, in manifeste ne susceperunt. Hi sunt illius sanctae regulae professores, quae evangelico fundatur eloquio, vix Christi roboratur exemplo, fundatoris militantis ecclesiae, Apostolorum ejus sermonibus actibusque firmata: quae est apud Deum & Patrem mundi & immaculatae gloriae, quae descendens à Patre luminum per eorum exemplariter & verbaliter Apostolorum tradita, & deinde per Spiritum Sanctum beato Francisco, à quo sequentibus inspirata, totius in se quasi unum testimonium Trinitatis. Haec est, cui (attestante verbo Apostolo) nemo de cetero debet esse molestus: quam Christus stigmatibus suae passionis confirmavit, volens institutorem ipsius passionis suae signis notabiliter insigniri. Sed nec sic contra fratres ipsos minores, & regulam hostis antiqui cessavit astutia, quin potius contra eos nitens superfeminare zizaniam, interdum amulatores agitatos invidias, iracundias, & insidiosa insensu contumacitatis, mordentes fratres & eorum regulam, quasi inimicam, inobservabilem, & discriminosam, caninilacerantibus lacerantes, non attendentes hanc sanctam regulam (ut praedicitur) praeceptis ac monitis salutariibus institutari, apostolicis observationibus roboratam, per plures Romanos Pontifices & approbatam, &

a In antiquioribus codicibus, etiam impressis ita: Exiit qui seminavit, & infra: & mox sequitur decretali Privilegium, ut prima etiam glossa hic constat olim non fuisse solutum opponi corrigentibus sed decessit initium tantum. b Non tamen per omnia, ut in extra. quorundam. c. althas. Pont. c Honorium III. Innocentium III. Gregorium IX. Pont.

erian per sedem Apostolicam confirmatam, tot divinis testimoniis communitam, quæ credibilia facta sunt nimis in tot sanctis viris, in observantia hujus regula agentibus & finientibus dies suos, quorum nonnullos sanctorum Catholice sedes eadem ex eorum vita & miraculis fecit ascribi. Ac novissime, quasi diebus istis, per pix memoriam Gregorium Papam nonum, prædecessorem nostrum approbatam esse, ex evidenti utilitate, quam de ipsa consequitur universalis ecclesia, in generali Lugdunensi concilio declaratur. Nec nos minus attendimus, imò profundius cogitamus, sicut penitare debent subilibi ceteri catholice fidei professores: quia ipse Deus ordinem prædictum & ejus observatores inspiciens, sic eos in vigore & in ipsos tantis salutari subsidio præservavit, quod nec ipsos fluctus tempestuosos alitit, nec animos in ordine ipso degentium contravit: quin potius in vigore regulari conerant & amplientur in inotum observantia mandatorum. Veruntamen, ut ordo prædictus (quibuslibet præcis anfractibus) distincta & pura vigeat claritate, & sicut fratres ejusdem ordinis nuper in generali capitulo congregati providerant, dilectis filiis generali & nonnullis aliis provincialibus ejusdem ordinis ministris, qui in capitulo ipso conveniant, in nostra præsentia constituti, cum ad plenam observationem regulæ ejusdem in vigore spiritus eorum fervere noscatur intentio: Visum est nobis (ut mordacibus hujusmodi mordendi vias præcluderemus) si qua, quæ in ipsa regula videri poterant dubia declarare: nonnulla per prædecessores nostros etiam declarata pleniori claritate differere: in aliquibus etiam regulam ipsam contingenti puritati eorumdem conscientie provide. Nos autem, qui à teneris annis ad ordinem ipsum affectus nostros & ereximus, in illis succedendo, cum aliquibus ejusdem confessoris sociis, quibus ejus vita & conversatio nota erat, super ipsa regula & sancta ipsius beati Francisci intentione frequenti collatione tractavimus. Et tandem cardinalis, ac postmodum ejusdem ordinis per prædictam sedem gubernator & proceptor, & corrector effecti, conditiones prædicti ordinis ex imminente nobis cura paupavimus in apostolatus officio: tam de pia intentione confessoris prædicti, quam de illis, quæ regulam ipsam & ejus observantiam contingunt: ex prædictis longa etiam experientia informati, nostros ad ordinem præfatum convertimus cogitatos. Et tamen, quæ per eosdem prædecessores approbata & declarata esse noscuntur, quæ etiam ipsam regulam & eam contingunt, maturitate plena discutimus. Nonnulla in præsentia serie statuimus, declaravimus, certius approbavimus, approbata confirmavimus, edidimus, & concessimus, plura etiam ordinando seriosius & clarius, quæ infra scriptis articulis plenius exprimumur. In primis, quia (sicut intelleximus) ab aliquibus hæstatur, an fratres ejusdem ordinis, tam ad consilia, quam ad præcepta evangelii teneantur: tum quia in regula prædicta principio habetur, Regula & vita minorum fratrum hæc est: scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate: tum ex eo, quod in eadem regula continetur sic: Finito vero anno probationis recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam istam semper & regulam observare: tum etiam, quia in fine ipsius regulæ continentur hæc verba, paupertatem, & humilitatem, ac sanctum evangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promissum observemus.

^a Quos ponit Ant. circa finem tertie part. sue chron. b Idem dicit Joann. 22. in extrava. quorundam. ver. nunc vero. post prim. Font.

Licet felix recordationis Gregorius Papa nonus prædecessor noster hunc articulum & nonnullos alios ejusdem regulæ declaravit: quia tamen ejus declaratio propter aliquorum insurgentium in fratres & regulam inordinatos vel mordaces insultus, & multorum postea emergentium celum considerandos eventus, in aliquibus obscura, in aliquibus somplena, & in multis etiam contentis in ipsa regula insufficientes videntur: Nos obscuritatem ac insufficientiam hujusmodi præfate interpretationis declaratione amovere volentes, & cujuslibet ambiguitatis scrupulum in eisdem de singulorum mentibus plenioris expositionis certitudine amputare.

Dicimus, quod cum in principio regulæ non absolute, sed cum quadam modificatione, seu specificatione ponatur: Regula & vita minorum fratrum hæc est: scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate: quæ tria eadem regula multum rectè proficuntur, & nihilominus alia nonnulla subnectit, præcipiendo, prohibendo, consulendo, monendo, hortando, & sub aliis verbis, ad aliquem modorum reducibilibus prædictorum: de intentione regulæ liquere valeat peritius: ut illud, quod in professione, quasi absolute, subnecti videtur, promittentes vitam istam semper & regulam observare, & quod in fine subjungitur, & sanctum Evangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promissum, observemus: totum ad ipsius regulæ modificationem, vel determinationem, seu specificationem principium reducatur: videlicet ad observantiam Evangelii (ut prædicitur) per ipsam regulam in illis tribus modificationem, vel determinationem, seu specificationem. Cum non sit verisimile ipsum factum verbum ab ipso semel cum quadam modificatione, vel determinatione, seu specificatione prolatum, licet quasi succinctorie repetitum, voluisse in sui repetitione data sibi per eum modificatione seu specificatione sine certa causa casere. Et utriusque juris argumenta nos doceant, ea quæ in medio, ad finem atque principium, & ea quæ in fine, ad utrumque vel eorum alterum sæpe referri. Et dato, quod absolute diceretur omnino, promitto sanctum Evangelium observare: non & professor hujusmodi intenderet se ad omnem consiliorum observantiam obligare: quod vix aut nunquam posset ad literam observare: propter quod talis promissio illaqueare profitentis animi videretur. Clare videtur promissionem hujusmodi ad alium intellectum absque intentione promittentis non debere perstringi: nisi ut observantia Evangelii sit, sicut tradita reperitur à Christo, videlicet quod præcepta ut præcepta, & consilia ut consilia à promittentibus observentur. Quem intellectum etiam in eisdem verbis habuisse idem beatus Franciscus in sermone sui processus in regula patenter ostendit: cum aliqua Evangelice consilia indicat, ut consilia, sub verbis monitionis, exhortationis & consilii, nonnulla vero sub prohibitione ac verbo præcepti: per quod patet, quod non fuit loquens intentio, quod fratres ex professione hujusmodi regulæ ad omnia consilia, sicut ad præcepta Evangelica tenerentur: sed solum ad illa consilia, quæ in eadem regula præceptorie vel inhibitorie, seu sub verbis æquipollentibus sunt expressa. Unde nos ad fratrum ejusdem ordinis conscientias plenarie serenandas declaramus, quod ex professione ejusdem regulæ, fratres ipsi ad ea tantum Evangelica observanda consilia sunt adstricti, quæ in ipsa regula præceptorie vel inhibitorie, seu sub verbis æquipollentibus

^a Quæ vide in gloss. rubr. infra eod. de reg. jur. tit. prox. Font. b alit. cum professor, &c. c Ecce ex verbis colligitur intentio. Font.

exprimuntur. Ad nonnulla vero alia per evangelium data consilia eo magis, secundum exigentiam sui status, tenentur, plus quam ceteri Christiani, quod per statum perfectionis, quem per professionem huiusmodi assumpserunt, se obtulerunt Domino holocaustum medullatum, per contemptum omnium mundanorum. Ad omnia autem, quae in ipsa regula continentur, tam praecipua quam consilia, quam cetera ex voto professionis huiusmodi, non aliter tenentur, quam eo modo, quo in regula ipsa traduntur: ut scilicet teneantur ad eorum a observantiam, quae in eadem regula ipsis sub verbis obligatorii indicuntur. Ceterorum vero observantiam, quae sub verbis monitoriis, exhortatoriis, informatiis, & instructiis, seu quibuscunque aliis continentur: eatenus magis concedet de bono & a quo eos profecti, quo imitatores tanti patris effecti Christi semitas elegerunt. Porro cum ipsa regula expresse contineat, quod fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: sique declaratum per eundem praedecessorem nostrum Gregorium nomen, & nonnullos alios, hoc servare debere, tam in speciali, quam etiam in communi: quam sic arctam abdicatorem venenosus obtestationibus aliquorum insensata damnaverit assuetudine fratrum eorundem perfectionis claritas in talium imperitis sermonibus lateat: dicimus quod abdicatio proprietatis huiusmodi omnium rerum non tam in speciali, quam etiam in communi propter Deum mentoria est & sancta: quam & Christus viam perfectionis ostendens, verbo & docuit & exemplo firmavit: quamque primi fundatores militantis ecclesiae, prout ab ipso fonte hauserant, volentes perfecte vivere, per doctrinam ac vitae exempla in eos derivarunt. Nec his quisquam putet obistere, quod interdum dicitur Christum loculos habuisse: nam sic Iesus Christus, cuius perfecta sunt opera, in suis aetivis viam perfectionis exercuit, quod interdum infirmorum imperfectioribus condescendens, & viam perfectionis extolleret, & imperfectorum inhiemas semitas non damnaret: sic infirmorum personam Christus suscepit in loculis: sic & in nonnullis aliis infirma humanae carnis assumens (prout evangelica testatur historia) non tantum carne, sed & mente condescendit infirmis. Sic enim humanam naturam assumpsit, quod in suis operibus perfectus existens, in nostris factus humilis, in propriis permansit excelsus. Sic & summam charitatis dignatione ad actus quosdam nostrae imperfectiōis conformes inducitur, quod ad summam perfectionis resistentia non curvatur. Egit namque Christus & docuit opera perfectionis. Egit etiam infirma, sicut interdum & in fuga patet & loculis: sed utrumque perfecte perfectus existens, ut perfectis & imperfectis se viam salutis ostenderet, qui utroque salvare venerat: qui tandem mori voluit pro utroque. Nec quicquam ex his infurgat erronee, quod taliter propter Deum proprietatem omnium abdicantes, tanquam homicida sui vel tentatores Dei vivendi discrimini se committant: sic enim seipso committunt divinae providentiae in vivendo, ut viam non contemnant provisionis humanae: quin vel de iis, quae offeruntur liberaliter, vel de iis, quae mendicantur humiliter, vel de iis, quae conquiruntur per laboricium sustententur, qui triplex vivendi modus in regula providetur expresse. Profectio si (juxta promissum salvatoris) nunquam deficiet fides ecclesiae, per consequens nec opera misericordiae subtrahentur: ex quo Christi pauperibus omnia ratio diffidentiae cu-

juslibet videtur esse sublata. Et quidem ubi quod non est aliquatenus presumendum) haec cuncta desiderant, sicut nec ceteris, sic nec ipsis fratribus, iure polli, in certis necessitatibus articulo, ad providendum sustentationi naturae, via omnibus extrema necessitate concessa, pracluditur: cum ab omni lege extrema necessitas sit exempta: nec talem abdicatorem proprietatis omnimodae, renunciationem usus rerum quam videatur inducere: nam cum in rebus temporibus sit considerare praecipuum, proprietatem, possessionem, usumfructum, jus utendi, & simplicem sibi usum, & ultimo tanquam necessario egat, licet prout carere possit vita mortalium: nulla prioris potest esse profectio, quae tam ad vitam sustentationem, quam ad officiorum sui status executionem (excepto quod de pecunia infra subiungitur) moderatus usus, sed secundum eorum regulam & veritatem omnimodam, concessus est fratribus: quibus rebus fratres licentiam possent durante concedendis licentia, & parata, quod in praesenti serie continetur. Nec his obviate significatur, quod civilis providentia in humanis rebus bene ne constituit: videlicet non posse usum vel usufructum a dominio perpetuo & separari: quod ne dominium dominis (semper absente usu) redderetur inutile, temporalem utilitatem tantum in confutatio prospiciens ista decrevit. Recensio namque dominii talium rerum cum concessione usus facta pauperibus non est infructus ipsa domino, cum in meritoria ad usum, & professione pauperum opportuna, quae tantum censetur utilior, quanto commutat temporalis propterternis. Profectio non fuit confessionis Christi regulari infirmitatis intentio: quinimo contrarium in ipsa scriptis, contrarium vivendo servavit, cum & ipse temporalibus ad necessitatem usus fuerit, & in praesenti locis in regula usum talem licere fratribus continetur. Dicit namque in regula, quod clerici faciant officium ex quo habere poterunt breviter, & humiliter insinuans, quod fratres sui habuerunt etiam breviarum & librorum, qui sunt ad divinum officium opportuni. In alio quoque capitulo dicitur, quod monachi & custodes pro necessitatibus infirmorum, & alios fratribus induendis, per amicos spiritali sollicitudinem gerant, secundum loca & tempora & singulas personas, sicut eorum necessitati videtur expedire. Abiuretiam exhortans fratres, per congruum laboris exercitium ad otium evitandum, dicit, quod de mercede laborum pro se & suis fratribus corporis necessitate recipiant. In alio quoque capitulo continetur, quod fratres vadant pro elemosynis confidenter. Habetur & etiam in eadem regula, quod in praedicatione, quam fratres faciunt, sint examinata & casta eorum eloquia ad utilitatem & edificationem populi: annuatiando eis vitam & virtutis penam & gloriam. Sed constans est, quod haec praedicatione scientiam: scientiam requirit studium: exercitium vero studii convenienter haberi non potest, sine usu librorum &

a Verba obligatoria sunt: teneantur, habeant, & alia declarata in Clem. ex vi. 4. ut autem hac. 4. posterius cum. Font. b Extravagant. quia quorundam. declarat haereticum asserere, quod Christus nec in speciali, nec in communi proprium habuerit. Font.

a De consec. dist. 1. si quis & inf. eod. dist. 4. t. sanctum & quod non est, cum gl. de reg. iur. Font. b Vid. l. unum, ff. de offi. l. antiquas. Cod. Font. c Vid. l. c. de res. l. l. d. Libri sunt ad scientiam necessariam, unde dicitur, conf. q. unq. an expedit habere multos libros. Ea

Ex quibus omnibus satis claret ex regula, ad victum, vestitum, divinum cultum & sapientiale studium, necessarium rerum usum fratribus esse concessum. Fateri itaque sancti intelligentibus ex prædictis regulam quoad abdicatorem hujusmodi, non solum observabilem, possibilem & licitam, sed meritoriam & perfectam: & eo magis meritoriam, quod per ipsam professores ipsius magis à temporalibus propter Deum (sicut prædicatur) elongantur. Ad hæc cum fratres ipsi nihil sibi in speciali acquirere, vel eorum ordini possint etiam in communi, & cum aliquid propter Deum ipsi offerunt, conceditur, vel donatur, ea (si secus non expritur) offerentis, concedentis, vel donantis, verisimiliter credatur intentio, ut rem hujusmodi oblatam, concessam, vel donatam perfecte concedat, donec auferat, à se abdicet, ac in alios transferre cupiat propter Deum, nec sit persona, in quam loco Dei congruentius hujusmodi rei dominium transferat, quam sedes præfata vel persona Rom. Pontif. Christi vicarii, qui pater est omnium, & fratrum minorum nihilominus specialis. Ne taliam rerum sub incerto videatur esse dominium, cum patri filius suo modo, servus domino, & monachus monasterio res sibi oblatas, concessas vel donatas acquirant, omnium utensilium & librorum, ac eorum mobilium presentium futurorum, quæ & quorum usum fructum scilicet ordinibus vel fratribus ipsis licet habere, proprietatem & dominium a (quod & fere Innoc. Papa IV. prædixit, nosse fecisse dimoscitur) in nos & Romanam ecclesiam planè & liberè pertinere hæc præfati constitutione in perpetuum valitura sancimus. Præterea loca empta de elemosynis diversis, & oblata seu concessa fratribus, sub quacunque forma verborum (licet fratres sibi cavere debeant, quod hujusmodi verbis statui suo incompetentibus non utantur) à diversis seu pro indiviso possidentibus, seu certas partes in ipsis locis habentibus, in quibus ipsi possidentes pro indiviso, seu certas partes habentes nihil sibi in oblatione seu concessione hujusmodi reservaverint: similiter & in jus & dominium ac proprietatem nostram & ecclesie prædictæ eadem auctoritate suscipimus. Loca verò seu domos pro habitatione fratrum à singulari persona vel collegio vel ipsis fratribus ex integro concessa seu etiam offerenda (si talia de voluntate conferentis fratres inhabitare contigerit) perseverantè tantum voluntate concedentis inhabitent. Ac illa liberè præter ecclesiam & oratoria ad ecclesiam destinata, & cæmeterium, quæ tam ad presentiam, quam ad futura, in jus ad proprietatem nostram & prædictæ Romanæ ecclesie simili modo & auctoritate recipimus, mutata concedentis voluntate, ac ipsis fratribus patefacta dimittant: in quorum locorum dominio seu proprietate nihil nobis vel præfate Romanæ ecclesie retinemus omnino: nisi ea specialiter de nostro seu ipsius Romanæ ecclesie recipiantur assensu, & si in eisdem locis reservaverint dominium sibi in concedendo concedens, præter inhabitatorem fratrum speciale b dominium in jus ecclesie hæreditæ non transeat: sed potius piè liberè maneat concedenti. Insuper nec utensilia, nec alia præter eorum usum ad necessitatem & officiorum sui status executionem (non enim omnium rerum usum habere debent ut dictum est) ad ullam superfluitatem, divitias, seu copiam, quæ de roget paupertati, vel ad thesaurizationem, vel eo animo, ut ea distrahant, sive vendant, recipiant, nec sub colore providentia in futurum, nec alia occasione: quiniò in omnibus appareat in eis, quoad dominium omnimoda abdicatio, & in usu necessitas. Hoc autem secun-

dum exigentiam personarum & locorum, ministri & custodes simul & separatim in suis administrationibus & custodiis cum discretione disponant: cum de talibus interdum personarum qualitas, temporum varietas, locorum conditio, & nonnullæ aliæ circumstantiæ plus minùsve, ac aliter provideri requirant: ista tamen sic faciant quod semper in eis & eorum actibus paupertas sancta reluceat, prout ipsis ex eorum regula invenitur indidta. Cæterum cum in eadem regula sit super præcepti distributione prohibitum, ne fratres recipiant per se vel per alios denarios vel pecuniam ullo modo: idque fratres in perpetuum servare cupiant, & velut injunctum necesse habeant adimplere: ne ipsorum puritas in hujusmodi observatione præcepti maculetur in aliquo, & ne fratrum conscientia aliquibus aculeus stimulentur. Articulum istum propter detrahentium morsus profundius, quam nostri prædecessores fecerint assumentes, ac ipsum clarioribus determinationibus prosequentes, dicimus in primis, quod fratres ipsi à mutuis contrahendis ablineant, cum eis mutuum contrahere (ipsorum statu considerato) non liceat a: possint tamen ipsi pro satisfactione faciendâ, pro eorum necessitatibus, quæ pro tempore occurrerint (cessantibus elemosynis, de quibus satis fieri commode tunc non possent) citra cujuslibet obligationis vinculum dicere, quod per elemosynas & alios amicos fratrum ad solutionem hujusmodi faciendam intendant fideliter laborare. Quo casu procuratur à fratribus, quod ille, qui dabit elemosynam, per se vel per alium, non nominandum ab ipsis, fieri poterit, sed ab eo potius juxta suum beneplacitum assumentem, hujusmodi satisfactionem faciat in totam vel in partem, prout sibi dominus inspirabit. Si tamen ipse hoc nollet facere, vel non posset, vel quia recessus ejus imminet, aut quia quibus hoc velit committere, notitiam non habet fidelium personarum, seu quacunque alia occasione vel causa: declaramus & dicimus, quod in nullo regulæ puritas infringitur, aut quomodo liber ipsius observantia maculatur, si fratres ipsi alicujus vel aliquorum sibi curent dare notitiam, vel aliquos seu aliquem nominare, aut etiam presentare: cui vel quibus si elemosynam facienti placuit, committi possit executio prædictorum, ac ipsius habeatur assensus super subrogationibus infra scriptis. Ita tamen, quod penes ipsam tantem dominio, proprietate, ac possessione ipsius pecunie cum libera potestate revocandi sibi pecuniam ipsam semper usque ad conversionem ipsius in rem deputatam, plene, liberè, ac integre remanentibus, in ipsa pecunia nihil omnino fratres juris habeant, nec administrationem, seu dispensationem, nec contra personam nominatam, vel non nominatam ab eis, quæcunque conditionis existat, in judicio, vel extra, actionem, persecutionem, aut aliquod aliud jus inveniunt, qualitercunque persona prædicta in commissione hujusmodi se habeat: liceat tamen fratribus suas necessitates insinuare, ac specifice: vel exponere personæ prædictæ, ac eam rogare, quod solvat b. Possint etiam personam eandem exhortari ac inducere, quod fideliter in re commissa se habeat, & anima sua laici in commissa sibi executione provideat. Ita tamen, quod ab omni ejusdem pecunie administratione, seu dispensatione, & contra prædictam personam actione seu persecutione (ut prædictum est) fratres ablineant omnimodò. Si verò personam hujusmodi nominatam, vel non nominatam à fratribus (quod minus per se possit exequi, quod prædicatur) contigerit per absentiam, infirmitatem, volunta-

a De hoc dominio vide extrav. Ioann. 22. incip. ad condonandam. et. de verb. signific. & extravag. quarundam, eod. tit. b al. tale.

a Quia tibi de meo fit suum, quod pronomen fratri minorè non continet: & hæc provisio circa pecuniam approbat Clemens. exivi. 1571 vide a. 5. porro usque ad 5. provide. Pont. b Quod de hereditatis talis persona: vide infra eod. 4. in eo casu Pont.

tem, seu locorum distantiam, ad quæ ipse nollet accedere, in quibus esset solutio seu satisfactio facienda, vel per occasionem aliam impediri: liceat fratribus cum conscientie puritate quamdam aliam personam subrogandam ad præmissa in nominando & aliis (si ad primam dantem non possint vel nolint habere recursum) cum ista personâ facere, sicut supra proximè declaravimus et licere cum prima: duarum enim personarum ministerium per viam subrogationis (ut dictum est) communius & generalius videtur posse in prædictorum executione sufficere, cum prædicta satisfactio præsumatur posse celeriter expediri. Si tamen (ut interdum dictum est) propter locorum distantiam, in quibus esset satisfactio facienda, & conditiones seu circumstantias alias, casus emergeret, in quo videretur plurius personarum subrogandarum ministerium opportunum: liceat ipsis fratribus in hoc casu juxta negotii qualitatem (servato modo prædicto) plures personas assumere, nominare, seu presentare ad istud ministerium exequendum. Et quia oportet & expedit fratrum necessitatibus, non solum illis, pro quibus jam esset solutio seu satisfactio facienda (ut superius proximè dictum est) sed etiam imminentiibus, sive tales necessitates ingruentes imminant, quæ brevi tempore expediri valeant sive tales, licet pauca comparativè, quarum provisio ex sui conditione necessariò tractum a temporis habet: ut in libris scribendis, ecclesiis seu ædificiis ad usum habitationis ipsorum construendis, libris & panis in locis remotis emendis, & aliis similibus, si quæ occurrerint, cum moderamine prædicto salubriter provideri. Sic in istis necessitatibus clarè distinguimus, sic in eis frates posse tute & salva conscientia procedere declaramus: videlicet ut ingruenti vel imminenti necessitate, quæ brevi tempore, vel quæ interdum ex aliquibus circumstantiis non sic brevi (ut supra in proximo casu dictum est) valeat expediri: tam quoad dantem elemosynam, quam quoad nominatum vel substitutum in omnibus & per omnia (sicut in articulo solutionis pro necessitatibus præteritis faciendæ supra proximè declaravimus) procedatur. In ea verò necessitate quantumcunque præsentialiter ingruenti, quæ tamen ex qualitate sui (ut prædicatur) tractum temporis habet innexum *b*, quia in eo casu verisimile est, quòd tum ratione distantiarum locorum, quæ expeditio necessitatis ipsius ex sui conditione requireret: tum etiam circumstantiarum ipsius necessitatis ratione pensata frequenter casus acciderent, in quibus ad expeditionem necessitatis hujusmodi oporteret, quòd per diversas manus & personas transfretur pecunia necessitati hujusmodi deputata: quarum omnium personarum impossibile quasi esset dominum principalem pro ipsa necessitate pecuniam deputantem, seu etiam substitutum ab eo, & tertium etiam ab ipso substituto (si casus talis accideret) postea subrogatum habere notitiam: declaramus, & dicimus, quòd in hoc articulo, præter dictos duos modos in necessitatibus præteritis & ingruentibus, quæ possint brevi tempore vel interdum non brevi (ut supra exprimitur) expediri (ut prædiximus) observandos, ad observandam ipsius regulæ ac professorum ejus omnimodam puritatem. Quòd si præsto sit elemosyna hujusmodi largitor, vel ejus nuncius, qui possit hoc facere & velit: expresse illi prædicatur a fratribus, quòd sibi placeat ut (dominio talis pecunie cum libera potestate revocandi sibi pecuniam ipsam penes ipsum semper usque ad conversionem ipsius in rem deputatam liberè remanente, ut in aliis duobus casibus superius dictum est) per quorumcumque manus pecunia (seu elemosyna) ipsa tractetur, sive personas ab eo vel à fratribus nominatas, totum suo contentu, voluntate ac au-

toritate procedat: quo assensum suum præbente prædictis, securè fratres re emptâ vel acquisita de illa pecunia, per quemcumque (juxta modum annotatum superius) uti possint. Ad majorem autem prædictorum omnium claritatem hac in perpetuum valitatis provisionis serie declaramus, quòd fratres (præmissa modò prædicatur, circa pecuniam in supportandis eorum præteritis & ingruentibus necessitatibus observatis) non intelligantur, nec dici possint per se vel per interpositam personam pecuniam recipere, contra regulam et professionis sui ordinis puritatem: cum manifestè pateat ex præmissis, ipsos fratres non solum à receptione proprietate, dominio, sive usu ipsius pecunie: verum etiam à contradictione qualibet ipsius, & ab ea pecunia penitus alienos. In eo vero casu quando (anonymè ipsa pecunia in licitum rei habendam vel utendam committitur sit conversâ) concedentem pecuniam non contingerit: si concedens in concedendo dixerit vel expresserit, quòd persona deputata pecuniam ipsam in necessitatum usum fratrum expenderet, quicquid de ipso concedente vivendo vel moriendo contingeret, sine consensu hujusmodi hæc edem reliquerit, sive non: possint fratres ad personam deputatam (non obstante concedenti morte, vel hæc edis contradictione) pro ipsa pecunia expendenda recurrere: sicut poterant ad ipsam dominum concedentem. Quia vero puritatem ipsius ordinis inextimabilem cordis affectione zelamus, cum in prædictis casibus ad determinatam necessitatem (ut prædicatur) quam pecuniam concedi contingerit, concedens pecuniam rogari possit à fratribus, quòd si quid de pecunia ipsa (habita necessitate determinata) supererit, consentiat ipse concedens, quòd residuum prædictæ pecunie inter alias pro aliis ipsorum fratrum prædictis necessitatibus convertatur, quo non consentiente prædictis, ipsam residuum (si quòd fuerit) retineatur eadem. Caveatur tamen frates, quòd sollicitè cogitent, ut non plus facilius concedi consentiant, quam verisimiliter autumari possint, sem necessarium, pro qua pecunia ipsa concessatur, valitaram.

Et quia *b* prædictorum seriose expositione à danti vel recipiente de facili possit errari: ut clarum videtur dantium puritati ordinis, simplicitati aliorum fratribus saluti animarum hinc inde securus consultatur intellectum illum, qui satis in hoc casu dante intelligere percipitur, præsentis ac in æternum valitatis provisionis serie elucidamus, volentes illum ad communitatis notitiam: videlicet quòd semper quando pecunia fratribus ipsius mittitur vel offertur (nisi ex parte prædicatur vel offerentem aliud exprimat) prædictis modis pro suis oblata intelligatur & non.

Non enim verisimile est, aliquem decemque sine sine expressione modum illum præterire, per eorum & donans merito, vel illi *c*, quorum necessitatibus intendit per donum hujusmodi providere & vel effecta danti, vel sine conscientia puritate fraudentur. Ad hæc quia fratribus ipsis interdum in ultimis voluntariis sub diversis modis nonnulli legantur, nec expressè, quid de his agendum sit, in regula vel prædictis, eorum nostrorum declarationibus continetur: ne in ipsi debentari contingat in posterum, providendo legantibus & fratrum conscientias præcavendo declaramus, ordinamus, & dicimus, quòd si testator modum, secundum quem fratribus (eorum conditione inspecta) recipere non liceret, exprimat in legando: ut si legaret fratribus vineam vel agrum ad excoicendum, donum ad locandum, vel similia verba in similibus proferret, aut modos similes in relinquendo servaret: a tali legato & ejus receptione per omnem modum fratres abstinere.

a al. traflu. *b* al. annexum.

a Observatum modo & forma, ita tenentur, sup. ca. 10. *b* aliam & quia in prædictorum, &c. *c* al. & illi. *d* al. provisionem.

Si vero modum licitum fratribus in legando testator expresserit: ut si diceret, Lego pecuniam pro fratribus necessitatibus expendendam, vel domum, agrum, vineam & similia: ad hoc, quod per certam personam vel personas idoneas distrahantur, & pecunia de rebus istis accepta in aedificia vel alia fratribus necessaria convertatur: aut in legando similibus modis vel verbis utatur. in hoc casu illud in omnibus & per omnia (consideratis eorum necessitatibus & moderaminibus supradictis) quantum ad fratres, servari decernimus, quod per nos est superius in concessis pecuniariis elemosynis declaratum. Ad quae legata solvenda tam haeredes testatorum, quam executores so liberales exhibeant. ^a Et etiam praetati & seculares, quibus de jure vel consuetudine provisio ista competeret (cum expedierit) se ex officio suo promptos exhibeant, ad pias voluntates deficientium adimplendas.

Nam & nos etiam per modos licitos, & fratrum regula congruos intendimus providere, quod haeredum cupiditas legitimis istibus feriat: ne pia defunctorum deservatur intentio, ac ipsi fratres pauperes opportunis auxiliis non fraudentur. Si vero fratribus ipsis generaliter aliquid absque modo expressione legitur, in hoc legato sic indeterminata relicto in omnibus & per omnia intelligi ac servari volumus, & in perpetuum presenti constitutione iubemus, quod supra in pecunia seu elemosyna fratribus indeterminata oblata vel missa volumus ac expressimus observari: videlicet ut sub modo licito fratribus intelligatur esse relicta: ita quod nec legans merito, nec fratres ipsi effectum relicti fraudentur.

Quia vero libros & alia mobilia, quibus tam ordo quam fratres utuntur, quorum dominium (cum non sint domini aliorum) ad praefatam ecclesiam specialiter spectare dignoscitur, interdum contingit seu expedit vendi vel etiam commutari: fratrum utilitatibus & eorum conscientiam providere volentes, eadem auctoritate concedimus, ut commutatio talium rerum, & ad eas res, quarum usum fratribus licet habere, de generalium & provincialium ministrorum in suis administrationibus conjunctim vel divisim auctoritate procedat: quibus etiam de dispositione usus talium rerum concedimus ordinare. Si vero res hujusmodi estimato precio vendi contingat: cum fratribus ipsis per se vel per alium recipere pecuniam (regula prohibente) non liceat: ordinamus & volumus, quod talis pecunia seu pretium recipiatur & expendatur in rem licitam, cujus usum fratribus licet habere, per procuratorem a praefata sede, vel a cardinali, gubernationem per ipsam sedem emergenti ejusdem ordinis, deputandum, juxta modum in superioribus necessitatibus praeteritis & inguentibus ordinatum. De vilibus autem mobilibus, vel parum valentibus, licet ex praesenti nostra concessione fratribus (pianis seu devotionis intuitu, vel pro alia honesta & rationabili causa) obenta super hoc prius superiorum suorum licentia, juxta quod inter fratres in generali, vel in provincialibus capitulis, tam de ipsis rebus vilibus seu parum valentibus & earum valore, quam praefata licentia, scilicet a quibus & qualiter sit habenda, extiterit ordinatum: intra & extra ordinem aliis elargiri licet. Licet autem contineatur in regula, quod fratres habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, & videri possit illa fuisse infirmis intentio, quod necessitate cessante pluribus non utantur: declaramus, quod possint fratres de licentia ministrorum & custodum conjunctim & divisim in administrationibus sibi commissis, cum eis videbitur

(pensatis necessitatibus & aliis circumstantiis, quae secundum Deum & regulam attendenda videntur) uti pluribus, nec per hoc videatur a regula deviare: cum etiam in ipsa dicatur expressae, quod ministri & custodes de infirmorum necessitatibus, & fratribus indueendis sollicitam curam gerant, secundum loca & tempora & frigiditas regiones. Et quantum ad praedicta regula contineat, quod de fratribus induendis & necessitatibus infirmorum ministri tantum & custodes sollicitam curam gerant: & dictio illa tantum a, adeo ministros & custodes in hac cura perstringere videatur, quod ab ea ceteros prima facie excludat: quia tamen sollicitudine considerare nos convenit, & tempus regula instituta, quo fratres isti ad comparationem praesentem numero pauci erant, & forsitan ministri & custodes videbantur tunc ad ista procuranda posse sufficere: ac nihilominus multiplicationes fratrum, & moderni temporis qualitatem: nec sit verisimile beatum Franciscum institutorem regulae vel ipsis ministris & custodibus impossibilitatis jugum voluisse praefigere, vel ex ipsius impossibilitatis consequentia fratres ipsos suis necessitatibus velle carere: concedimus, quod ipsi ministri & custodes possint per alios hujusmodi cura sollicitudinem exercere. Debeat etiam & alii fratres curam hujusmodi, quae praefatis ministris & custodibus praecipue incumbit ex hac regula, cum sibi ab illis commissis fuerit, gerere diligenter. Continetur quoque in regula, quod fratres, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter & devotè, ita quod (excluso ocio animae inimico) sanctae orationis & devotionis spiritum non extinguant. Quia vero ex verbo isto fratres ipsos de ocio sitate vitae, & de regulae transgressione improbe notare interdum haecenus aliqui sunt conati: nos morsus hujusmodi nefarios reprimentes, declaramus, quod consideratis verbis praedictis, & forma seu modo loquendi, sub quibus fratres ad hujusmodi exercitium inducuntur, non videatur ea fuisse instituentis intentio, quod vacantes studio vel divinis officiis & ministeriis exequendis manuali labori seu operationi subiceret, vel ad hoc illos arceret. Cum exemplo Christi multorum sanctorum patrum labor iste spiritalis tanto illi praeponderet, quanto quae sunt animae, corporalibus praeferruntur. Ad alios vero, qui se in praedictis spiritalibus operibus non exercent, nisi tales aliorum fratrum licitis servitiis occupentur (ne ociose vivant) verba praedicta declaramus extendi. Nisi & tales tam excellentis & notabilis contemplationis, & orationis existent, quod merito propter hoc non essent a tanto bono pro hujusmodi exercitio subrahendis: fratres enim quicumque studio vel divinis ministeriis non vacantes, sed aliorum fratrum studio vel aliis divinis officiis & ministeriis vacantium servitiis inhaerentes tantum, pro servitiis eisdem cum ipsis, quibus serviunt, sustentari mereantur, quod astruitur illa aequa lege, qua strenuus pugnator ille a David iudae decrevit, videlicet, quod descendendum ad praedium, & remanentium ad sarcinas, portio aquaretur. Verum quia expressae continetur in regula: quod fratres non praedicent a in Episcopatu alicujus Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum: nos in hoc & deferentes regulae, & nihilominus auctoritatem apostolicae plenitudinis conservantes, declaramus, quod praedictum verbum ad litteram sicut regula ipsa protulit, observetur: nisi per sed. Apostol. circa hoc pro utilitate populi Christiani sit concessum, vel ordinatum aliud, vel in posterum concedatur, seu etiam ordi-

^a Nota, quod iudex secularis interponit se circa legata pia. Font. b Vide Clem. exco. 4. praeterea. & extrava. quarundam. 4. in primis. Font.

^a Nota quod consuetudo ex ratione super veniens ampliat. b hoc est, non concionantur ad plebem, non psallunt, non conlegunt. Font. c. 1. Lib. Reg. c. 30. d. Vide oratione Conc. Trid. sess. 5. de reform. c. 2. & sess. 24. de reform. c. 2.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

involvere, & a religionis ingressu multorum corda subtrahere: talium detractum vitanda perversitas cogit nos viam ipsam ad predicta praecludere, & certum procedendi modum hanc constitutionem legentibus praefinire. Itaque sub poena excommunicationis & privationis officii ac beneficii districte praecipimus, ut praefens constitutio, cum ipsam legi contigerit, sicut prolata est, sic fideliter exponatur ad litteram: concordantia, contrarietates, seu diversae vel aduersae opiniones a lectoribus, seu expositoribus nullatenus inducantur. Super ipsa constitutione glossae non fiant (nisi forsitan, per quas verbum vel verbi sensus, seu constructio, vel ipsa constructio quasi grammaticaliter ad litteram vel intelligibiliter exponatur.) Nec intellectus ipsius per legentem depravetur in aliquo, seu distorqueatur ad aliud, quam littera ipsa sonat. Et ne secundum praedicta contra detractores huiusmodi oporteat ulterius laborare, uniuersis ac singulis cuiuscunque praesentis, conditionis, aut status districte praecipimus, ne contra praedictam regulam & statum statum praedictorum, seu contra praemissa per nos statuta, ordinata, concessa, disposita, decreta, declarata, suppleta, approbata, & etiam confirmata, dogmatizent, scribant, determinent, praedicent, seu prae loquantur publice vel occulte. Sed si quid penes aliquem in his ambiguitatis emeriserit, ad culmen praedictae sedis Apostolicae deducatur, ut ex auctoritate Apostolica sua in hoc manifestetur intentio: cui soli concessum est in his statuta condere, & edita declarare. Glossantes vero in scriptis constitutionem ipsam aliter, quam eo modo, quem diximus: Doctores vero insuper & lectores, dum docent in publico, ex certa scientia & deliberate intellectum constitutionis huiusmodi deprauantes, facientes quoque commentum, scripturas, seu libellos, ac ex certa scientia & deliberate determinantes in scholis, seu praedicantes contra praedicta, vel aliqua seu aliquod praedictorum (non obstantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, aut litteris Apostolicis, quibuscunque dignitatibus, personis, ordinibus, aut locis religiosis vel secularibus generaliter vel singulariter sub quacunque forma vel expressione verborum concessis, quae volumus aliquibus in praemissis quomodolibet suffragari) excommunicationis sententiae, quam nunc in ipsos proferimus, se noverint subiacere: a qua per neminem nisi per Romanum Pontificem possint absolvi. Insuper tam istos, contra quos per nos excommunicationis est prolata sententia, quam alios (si qui fuerint) contra praemissa vel eorum aliquid venientes, ad sedis memoratae volumus deduci notitiam: ut quos prouisus modus equitatis non arceat vetitis, compescat rigor Apostolicae ultionis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, ordinationis, concessionis, & dispositionis, suppletionis, approbationis, confirmationis, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incurlurum. Datum Siriani XVIIII. Calendae Septembris, Pontificatus nostri anno secundo.

CAP. IV.

Exemptis cellis aliorum monasterii, quid appellatio cellae significet, hic ostendit, Ioan. And.

Bonifacius VIII.

Privilegium monasterio tuo concessum, ut monachi siue fratres in cellis ad monasterium ipsum spectantibus habitantes, ab alio, quam a Papa, vel eius legato excommunicari, aut suspendi vel ipse cellae interdictio supponi non possint: non fratres in prioratibus,

a In isto ver. nota, quod Papa potest sibi rebelantes excommunicari, & ultra aditus aliter punire, Pont.

ecclesias, seu capellis eiusdem monasterii commorantes, aut ipsos prioratus, ecclesias vel capellas ab ordinatio- rum iurisdictione in aliquo, sed residentes tantum in cellis, & cellas ipsas (hoc est loca secreta & solitaria, quae ab hominum separata convictu sunt, ad contemplandum & Deo vacandum specialiter deputata) defendat.

CAP. V.

Privilegiato aliquo, ut possit conferre beneficia clericorum suorum, quid appellatio clericorum suorum designet, ostendit, Ioan. And.

Idem.

Sicut nobis significare curasti, tibi gratiosè concessimus, ut beneficia clericorum tuorum cedentium vel decedentium possis conferre: quodque iidem clerici praebendarum suarum fructus percipiant, ac si in suis ecclesiis personaliter residerent. Verum quia dubitas, qui clericorum tuorum appellacione debeant contineri: Breui respondemus oraculo, quod illos in his & similibus casibus tuos volumus intelligi clericos, qui per te non quaerunt propterea, vel recepti, sine fraude & fictione qualibet verè tui clerici familiares existunt, & in tuis expensis continuè domestici commensales. Etiam a si quos ex illis aliquando pro tuis gerendis negotiis abesse contingat.

DE REGULIS IURIS.

Bonifacius VIII. &

Regula I.

Beneficium ecclesiasticum non potest licite sine institutione canonica obtineri.

Idem.

Regula II.

Possessor male fidei ullo tempore non praescribit.

Idem.

Reg. III.

Sine possessione praescriptio non procedit.

Idem.

Reg. IV.

Peccatum e non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

Idem.

Reg. V.

Peccati venia non datur nisi correcto.

Idem.

Reg. VI.

Nemo potest ad impossibile obligari.

Idem.

Reg. VII.

Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona.

Idem.

Reg. VIII.

Semel malus, semper praesumitur esse malus.

Idem.

Reg. IX.

Ratum a quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.

Idem.

Reg. X.

Rati habitionem retrahit, & mandato non est dubium comparari.

Idem.

Reg. XI.

Cum sunt partium iura obscura, reo savendum est potius, quam auctori.

Idem.

Reg. XII.

In iudiciis non est acceptio personarum habenda.

Idem.

Reg. XIII.

Ignorantia facti, non juris, excusat.

Idem.

Reg. XIV.

Cum quis in jus succedit alterius, iustam ignorantiam causam censetur habere.

Idem.

Reg. XV.

Odia restringi, & favores convenit ampliari.

a Aliis, ita: etiamsi ex illis aliquos aliquando, &c. b a- liis, ita: idem. c Ex B. Augusti epist. 3. 4. ad Macedonum regem. Ivo in decreto part. 1. c. 4. & part. 1. c. 21. d Vide Ruan, consil. 27. l. 4. & consil. 129. eod. lib.